

SYLLABUS

INTERNATIONAL EUROPEAN
UNIVERSITY

**SCHOOL OF
MEDICINE**

**ГІГІЄНА ТА ПРОФЕСІЙНІ
ЗАХВОРЮВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

2023

SYLLABUS

Дисципліна 			
 ГІГІЕНА ТА ПРОФЕСІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я			
Викладач (-і) 			
 к.б.н., доцент Коваленко Вікторія Володимирівна к.м.н., доцент Копач Катерина Дмитрівна			
Профайл викладача (-ів) 			
 https://medicine.ieu.edu.ua/proyemsh/kafedry/kafedra-fundamentalnykh-dystsyplin			
Консультації			
Очні консультації 	Четвертий вівторок місяця 15:00-16:00		
Онлайн консультації 	Другий вівторок місяця 15:00- 16:00		
Контактний телефон 			
 +38 0963231210			
E-mail 			
 victoriakovalenko@ieu.edu.ua			
Сторінка дисципліни 			
 https://medicine.ieu.edu.ua/proyemsh/kafedry/kafedra-fundamentalnykh-dystsyplin			
Форма підсумкового контролю	залік	диференційований залік	екзамен
	☐	☐	☒

SYLLABUS

1 Коротка анотація дисципліни

Розділ 1 «Гігієна та професійні захворювання» навчальної дисципліни передбачає вивчення питань впливу навколишнього та виробничого середовища на організм людини, в тому числі працівників медичної галузі з метою обґрунтування гігієнічних нормативів, санітарних норм і правил та профілактичних заходів, реалізація яких забезпечує оптимальні умови для життєдіяльності та праці, збереження та зміцнення здоров'я та попередження захворювань. Розділ 2 «Організація охорони здоров'я» присвячений вивченню питань організації та економіки системи охорони здоров'я.

2 Передумова вивчення дисципліни

Дисципліна «Гігієна та професійні захворювання, організація охорони здоров'я» має міждисциплінарні зв'язки з наступними дисциплінами: «Мікробіологія», «Фізіологія», «Патофізіологія», «Гігієна та екологія», «Принципи доказової медицини та методологія наукових досліджень», «Соціальна медицина, громадське здоров'я». Навчальна дисципліна забезпечує вивчення правових і організаційних засад галузі охорони здоров'я, сприяє формуванню профілактичного напрямку діяльності майбутніх лікарів з урахуванням можливого впливу на здоров'я населення чинників різного походження, сприяє формуванню економічного світогляду та основних компетентнісних характеристик щодо методології економічного аналізу діяльності медичних закладів в сучасних умовах.

3 Мета та цілі дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Гігієна та професійні захворювання, організація охорони здоров'я» оволодіння необхідними знаннями, навичками і набуття компетентностей щодо дослідження, аналізу та оцінки впливу навколишнього та виробничого середовища на організм людини, в тому числі працівників медичної галузі з метою обґрунтування гігієнічних нормативів, санітарних норм і правил та профілактичних заходів, оцінки показників організації, ресурсного забезпечення та діяльності системи охорони здоров'я, розробки рекомендацій з удосконалення організації медичної допомоги населенню і системи громадського здоров'я

Основними завданнями вивчення Розділу 1 «Гігієна та професійні захворювання» є:

- вивчення природних та антропогенних факторів навколишнього середовища та соціальних умов, що можуть впливати на здоров'я людини;
- вивчення закономірностей впливу факторів та умов навколишнього середовища на організм людини або популяції;
- наукове обґрунтування та розробка гігієнічних нормативів, правил та заходів по максимальному використанню факторів навколишнього середовища, які позитивно впливають на організм людини, усунення або обмеження до безпечних рівнів несприятливо діючих факторів;
- використання в практиці охорони здоров'я та народному господарстві розроблених гігієнічних рекомендацій, правил, нормативів, перевірка їх ефективності та вдосконалення;
- прогнозування санітарної ситуації на найближчу та віддалену перспективу з урахуванням планів розвитку народного господарства, визначення відповідних гігієнічних проблем, наукова розробка цих проблем.

Основними завданнями вивчення Розділу 2 «Організація охорони здоров'я» є:

- засвоєння теоретичних основ та правових засад системи охорони здоров'я, її функцій та стратегічних напрямів розвитку;
- засвоєння основ організації медичної допомоги, принципів оцінки організації та якості надання різних видів медичної допомоги населенню в умовах реформування галузі охорони здоров'я;
- формування знань з питання експертизи втрати працездатності, її видів, порядку організації та дій медичних працівників щодо конкретних ситуацій експертизи втрати працездатності;

3

Мета та цілі дисципліни

- засвоєння принципів розробки управлінських рішень, спрямованих на вдосконалення діяльності закладів охорони здоров'я;
  - опанування основ економічного аналізу діяльності медичного закладу;
  - засвоєння принципів аналізу та оцінки фінансово-економічних показників господарської діяльності медичних закладів з метою раціонального використання наявних ресурсів;
  - формування знань з питань цінової політики, стратегічного та тактичного планування економічного розвитку медичного закладу.
- навколишнього середовища для зміцнення здоров'я людини, загартування організму тощо.

4

Результати навчання

ПРН 1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
ПРН 2	Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
ПРН 3	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.
ПРН 16	Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.
ПРН 18	Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
ПРН 19	Планувати та втілювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.
ПРН 21	Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерел, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію
ПРН 22	Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.
ПРН 23	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення.
ПРН 24	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
ПРН 25	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефажівців.
ПРН 26	Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.
ПРН 27	Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проєктів.

SYLLABUS

4 Результати навчання

ПРН 28	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.
---------------	--

5 Кредити ECTS

5 кредитів ЄКТС / 150 академічних годин, з них лекції – 10, практичні роботи – 60, самостійна робота – 80 годин.

6 Структура дисципліни

№	Назви тем	Кількість годин			
		Усього	У тому числі		
			Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. «Гігієна та професійні захворювання»					
<i>Змістовий розділ 1. Гігієнічне значення навколишнього середовища та методи його дослідження. Гігієна населених місць та житла. Гігієна води, ґрунту, повітряного середовища</i>					
1.	Методологічні та методичні основи вивчення впливу комплексу чинників навколишнього середовища на здоров'я населення.	5	2	2	1

№	Назви тем	Кількість годин			
		Усього	У тому числі		
			Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. «Гігієна та професійні захворювання»					
<i>Змістовий розділ 1. Гігієнічне значення навколишнього середовища та методи його дослідження. Гігієна населених місць та житла. Гігієна води, ґрунту, повітряного середовища</i>					
1.	Методологічні та методичні основи вивчення впливу комплексу чинників навколишнього середовища на здоров'я населення.	5	2	2	1
	Санітарно-гігієнічний контроль за громадським харчуванням.				
9	Гігієнічна оцінка факторів трудового процесу та виробничого середовища. Шкідливі небезпечні чинники, які впливають на працездатність і здоров'я медичних працівників.	5		2	3
10	Гігієнічна оцінка потенційного ризику впливу факторів навколишнього середовища на організм людини та здоров'я населення.	4		2	2
11	Фізичний розвиток як важливий критерій оцінки стану здоров'я дітей та підлітків. Гігієнічні вимоги до планування, благоустрою та обладнання дитячих закладів.	4		2	2
12	Закономірності формування променевого навантаження людини в місцях проживання, його гігієнічна оцінка та шляхи зниження. Радіаційна безпека та протирадіаційний захист на об'єктах з радіаційно-ядерними технологіями.	5		2	3

13	Гігієнічна оцінка протирадіаційного захисту персоналу і радіаційної безпеки пацієнтів при застосуванні радіонуклідів та інших джерел іонізуючих випромінювань в лікувальних закладах.	4		2	2
14	Організація санітарного нагляду за розміщенням, харчуванням і водопостачанням військових формувань, потерпілого населення та аварійно-рятувальних формувань.	4		2	2
Розділ 2. Організація охорони здоров'я					
Змістовий модуль 3. Системи охорони здоров'я. Види медичної допомоги, їх характеристика.					
15	Системи охорони здоров'я. Реформування системи охорони здоров'я в Україні.	4	2		2
16	Правові засади охорони здоров'я. Медичне страхування.	4	2		2
17	Види медичної допомоги. Організація надання первинної медичної допомоги населенню..	5		2	3
18	Організація позалікарняної (спеціалізованої та вузькоспеціалізованої) медичної допомоги населенню.	5		2	3
19	Організація стаціонарної медичної допомоги населенню.	5		2	3
20	Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) медичної допомоги.	4		2	2
21	Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	4		2	2
22	Електронне здоров'я. Національна служба здоров'я	5	2		3
Змістовий модуль 4. Медична допомога окремим контингентам населення. Медична експертиза.					
23	Організація та зміст роботи закладів, що надають акушерсько-гінекологічну допомогу	4		2	2
24	Організація медичної допомоги дітям, облік і аналіз діяльності закладів	4		2	2
25	Особливості організації медичної допомоги хворим з інфекційними захворюваннями	4		2	2
26	Військова медичина: особливості організації медичної				

30	Методика проведення експертних оцінок якості медичної допомоги населенню.	5		2	3
31	Аналіз чинників, що впливають на діяльність закладів охорони здоров'я.	5		2	3
32	Система громадського здоров'я: організаційна структура, основні функції, шляхи їх реалізації.	5	2		3
33	Управління охороною здоров'я. Методика прийняття управлінських рішень.	4		2	2
34	Менеджмент та лідерство в охороні здоров'я	4		2	2
Всього годин за дисципліну		150	10	60	80

SYLLABUS

7

Перелік обов'язкових завдань

1. Гігієна як наука, її місце в роботі лікарів лікувального профілю. Мета, завдання та методи досліджень. Принципи гігієнічного нормування.
2. Основні напрямки наукових досліджень сучасної гігієни. Закони гігієни. Основи законодавства України про охорону здоров'я та санітарно–епідеміологічне благополуччя населення.
3. Методологічні та методичні основи вивчення чинників навколишнього середовища та їх впливу на стан здоров'я населення.
4. Принципова схема гігієнічного контролю за умовами праці, побуту та чинниками навколишнього середовища.
5. Загальна схема вивчення та оцінки взаємозв'язків чинників навколишнього середовища та здоров'я населення.
6. Методика якісного (концептуального) аналізу стану навколишнього середовища та "нормованого" прогнозування змін рівня здоров'я населення за станом забруднення атмосферного повітря, води, ґрунту.
7. Методика кількісного аналізу стану навколишнього середовища.
8. Гігієна трудового, фізичного, психофізіологічного навчання і виховання дітей і підлітків
9. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки, будівлі та групової секції дитячих та загальноосвітніх навчальних закладів. Принцип функціонального зонування та його значення
10. Загальна методика поточного санітарного нагляду
11. Відбір проб і оцінка повноцінності та доброякісності страв черговим лікарем. Організація і засоби об'єктивного контролю за здоров'ям персоналу харчоблоків лікарень та дотриманням ним вимог особистої гігієни.
12. Заходи захисту від зовнішнього опромінення, засновані на фізичних законах його послаблення (захист кількістю, часом, відстанню, екрануванням).
13. Основні положення «Норм радіаційної безпеки України (ПРБУ-97)» та «Основних санітарних правил збереження радіаційної безпеки України (ОСЦУ - 2005)»
14. Основи організації санітарно-гігієнічних заходів при надзвичайних ситуаціях
15. Експертиза продовольства в умовах можливого зараження радіоактивними та отруйними речовинами і бактеріальними засобами. Етапи, сили, засоби та методи експертизи. Обсяг і можливості лабораторних досліджень
16. Гігієнічна характеристика основних факторів, що визначають умови праці, і профілактика їх несприятливої дії на організм.
17. Гігієна одягу та взуття. Гігієнічна оцінка м'яких засобів, тканин та побутового,
18. виробничого і лікарняного одягу
19. Реформування охорони здоров'я в Україні.
20. Організація надання первинної медичної допомоги населенню.
21. Організація вторинної (спеціалізованої) лікувально-профілактичної допомоги населенню.
22. Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку.
23. Паліативна та хоспісна допомога.
24. Організація та зміст роботи закладів системи охорони материнства та дитинства.
25. Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) медичної допомоги.
26. Охорона психічного здоров'я
27. Методика проведення експертних оцінок якості медичної допомоги населенню.
28. Аналіз чинників впливу на діяльність закладів охорони здоров'я.
29. Організація медичної експертизи втрати працездатності.
30. Управління охороною здоров'я. Методика прийняття управлінських рішень. Управління персоналом.
31. Правові засади охорони здоров'я. Медичне страхування.
32. Електронне здоров'я.

SYLLABUS

7 Перелік обов'язкових завдань

33. Заклад охорони здоров'я як суб'єкт господарювання. Основи підприємницької діяльності.
34. Особливості формування ринкових відносин в системі охорони здоров'я та маркетингова діяльність медичних закладів.
35. Методики раціонального використання ресурсного потенціалу медичного підприємства.
36. Системи фінансування закладів охорони здоров'я. Економічна оцінка ефективності інвестиційних проектів.
37. Методи ціноутворення і регулювання цін в системі охорони здоров'я.
38. Економічний аналіз та методи економічної оцінки в сфері охорони здоров'я.
39. Сучасні методи економічного аналізу в системі охорони здоров'я

8 Вибіркові завдання

1. Створення ситуаційних тестових завдань
2. Створення мультимедійних презентацій із тем практичних занять
4. Створення біологічних кросвордів за темами практичних занять
5. Участь у студентських науково-практичних конференціях
6. Організація та відвідування тематичних музеїв
7. Публікації тез доповідей наукової конференції у співавторстві з викладачем

9 Ознаки дисципліни

Термін викладання	Семестр	Міжнародна дисциплінарна інтеграція	Курс (рік навчання)	Цикли: загальної підготовки/ професійної підготовки/ вільного вибору
1 семестр	I, II	Так	6 курс	Загальної підготовки

10 Система оцінювання та вимоги

Поточна успішність студентів оцінюється за 4-и бальною шкалою (2; 3; 4; 5) на кожному практичному

з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

Критерії оцінки поточної навчальної діяльності:

Відмінно («5») – студент правильно відповів на 90-100% запитань. Розв'язує ситуаційні задачі підвищеної складності, вміє узагальнити матеріал.

Добре («4») - студент правильно відповів на 70-89% запитань. Володіє необхідними практичними навичками та прийомами їх виконання в обсязі, що перевищує необхідний мінімум.

Задовільно («3») - студент правильно відповів на 50-69% запитань. Володіє лише обов'язковим мінімумом методів дослідження.

Незадовільно («2») - студент правильно відповів на 50% запитань. Під час відповіді і демонстрації практичних навичок робить значні, грубі помилки.

Оцінювання самостійної роботи студентів з підготовки до аудиторних практичних занять здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Семестровий залік оцінюється за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) та 200-бальною шкалою шляхом визначення середнього арифметичного поточних оцінок за кожне практичне заняття за 4-и бальною шкалою, та її наступної конвертації у бали 200-бальної шкали. Мінімальна

SYLLABUS

10 Система оцінювання та вимоги

кількість балів, яку повинен набрати здобувач освіти – 120.

Підсумковий контроль знань з дисципліни «Гігієна та професійні захворювання, організація охорони здоров'я» здійснюється у формі екзамену. Екзамен з дисципліни проводиться у вигляді тестового контролю за індивідуальними варіантами.

<https://ieu.edu.ua/docs/rate-of-study.pdf>

11 Умови допуску до підсумкового контролю

Умовою допуску студента до підсумкового контролю є відсутність пропущених, або евідроблених практичних занять, а також середня поточна оцінка не нижче 3 балів за 4-ри бальною шкалою \ 120 балів за 200-т бальною шкалою.

<https://ieu.edu.ua/docs/rate-of-study.pdf>

12 Політика дисципліни

Вивчення дисципліни «Гігієна та екологія» передбачає дотримання правил, що забезпечують ефективне оволодіння предметом, як в теорії, так і на практиці, а саме:

- регулярне, без пропусків, відвідання лекційних та практичних занять
- перебування викладача та студентів на занятті відповідно до розкладу та встановленого часового регламенту занять
- перебування викладача та студентів на заняттях охайно одягненими у відповідний одяг, а саме у білий халат
- повне викладення викладачем навчального курсу відповідно до програми навчальної дисципліни
- ведення студентом конспекту лекцій та нотаток стосовно практичних занять
- вивчення дисципліни відбувається на основі колегіальності, співпраці та солідарності викладача та студентів
- обговорення навчальних питань відбувається у формі дискусії викладача та студентів, та студентів між собою
- проведення лекційних та практичних занять, за виключенням підсумкового контролю знань, передбачає самостійну роботу студентів із використанням інформаційних технологій та засобів обробки, зберігання та передачі інформації, включно із комп'ютерами, персональними гаджетами та іншими електронними пристроями, а також підручниками, посібниками, методичними розробками, тощо
- наукова пошукова та дослідницька робота студентів вітається
- складовою навчання є написання рефератів з тем визначених в переліку обов'язкових завдань
- написання рефератів з переліку тем вибіркового завдання є бажаною та обов'язковою, якщо студент бажає поліпшити свою оцінку
- теми навчальної дисципліни розглядаються з точки зору їх практичного застосування та біоетичної спроможності
- взаємна поведінка викладача та студентів, та студентів між собою в аудиторний та позааудиторний час відповідає загальноприйнятим нормам та рольовим моделям поведінки, що передбачають взаємоповагу та колегіальний характер взаєностосунків, і виключають релігійні, расові, етнічні, культурні, вікові, гендерні, соціальні, політичні, та інші передсуди та упередження, а також булінг, сексуальні домагання, та інші прояви та форми нетерпимості та приниження гідності людини
- будь які прояви корупції в навчальному процесі, як з боку викладача, так і з боку студентів недопустимі.

SYLLABUS

13

Політика щодо пропусків занять та виконання завдань пізніше встановленого терміну

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не підлягав поточному контролю має право пройти поточний контроль у двотижневий термін після повернення до навчання.

Студент, що був відсутній на заняттях без поважних причин, не брав участі у заходах поточного контролю, не ліквідував академічну заборгованість, не допускається до підсумкового семестрового контролю знань з цієї дисципліни, а в день складання екзамену в екзаменаційній відомості науково-педагогічним працівником виставляється оцінка «недопущений».

Повторне складання диференційованого заліку з дисципліни призначається за умови виконання всіх видів навчальної, самостійної (індивідуальної) роботи, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни і проводиться згідно із затвердженим директором графіком ліквідації академічної заборгованості.

<https://ie.u.edu.ua/docs/050.pdf>

14

Політика дотримання академічної доброчесності

Учасники освітнього процесу керуються принципами академічної доброчесності

<https://ie.u.edu.ua/docs/011.pdf>

15

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

До Розділу 1 «Гігієна та професійні захворювання»

1. Основна література (базова) :

1. Гігієна та екологія : підручник / [В. Г. Бардов, С. Т. Омельчук, Н. В. Мережкіна та ін.]; за заг. редакцією В. Г. Бардова. – Вінниця: Нова книга, 2020. – 572 с.
2. Гігієна та епідеміологія в системі військово-медичної підготовки та медицини надзвичайних ситуацій / С. Бондарь, Т. Гут, Р. Гут. – Київ: «Медицина», 2018. – 344 с
3. Основи екології та профілактична медицина : підручник / Д. О. Ластков, І. В. Сергета, О. В. Швидкий та ін. – К : ВСВ «Медицина», 2017. – 472 с.
4. Общая гигиена. Социально-гигиенический мониторинг: учеб. для вузов /П.И.Мельниченко [и др.]: под ред. П.И.Мельниченко. - М.: Практическая медицина, 2015. – 512 с.
5. Основи екології: підручник для студ. вищих навч. закладів / [В. Г. Бардов, В. І. Федоренко, Е. М. Білецька та ін.]; за ред. В. Г. Бардова, В. І. Федоренко. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 424 с.
6. Гігієна з основами екології: навчально-методичний посібник (ВНЗ I—III р. а.)/ Л. В. Довженко, І. К. Лінькова. - Київ: «Медицина», 2017. – 49 с.
7. Радіаційна гігієна/ В.О. Мурашко, Д.С.Мечев, В.Г. Бардов та ін. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 376 с.

Допоміжна література:

1. Інфекційні хвороби: підручник / В.М. Козько, Г.О. Соломенник, К.В. Юрко та ін. – ВСВ Медицина, 2019. – 312 с.
2. Апанасенко Г.Л. Введение в новую парадигму здравоохранения. Здоровье и фитнес.- Киев: Изд-во ООО «Юрка юбченкр». 2020, 287 с.
3. Здоровий спосіб життя. Навчальний посібник Ольга Ежова.–Київ «Університетська книга», 2017. – 127 с.
4. Dmytrotso O. The assessment of motor activity of the high school students during COVID-19 pandemic // Health security the cross-borde cooperayion area of the Poland- Belarus-Ukraine programme (19-21 may 2021, Lutsk).

5. Дмитроца О. Особливості показників стоматологічного здоров'я курців залежно від тривалості тютюнопаління / О. Дмитроца, І. Коцан, А. Моренко, С. Швайко, Н. Янко, А. Поручинський, Н. Шевчук // *Wiadomości Lekarskie* 2018, tom LXXI, nr 4. – С. 937 (за матеріалами всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я», Полтава-24-25 травня 2018 року).
6. Основи профілактичної медицини: підручник / П. С. Бебешко, Ю. С. Скоробега, О. П. Коріняк. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: ВСВ "Медицина", 2011. –184 с. – Гриф МОЗ. – 400 с.
7. Гігієна дітей та підлітків: посібник для студентів ВНЗ III-IV рівнів акредитації / за ред. М.М. Надворного. – Одеса: Прес-кур'єр, 2014. 263 с.
8. Електронний посібник до вивчення курсу «Шкільна гігієна та особливості гігієнічного виховання дітей і підлітків в спеціалізованих закладах» / П.М. Полушкін Донецьк: ДНУ, 2014. 176 с.
9. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти <https://eo.gov.ua/2020/12/15/novu-yu-sanitarnyy-rehlament-dlia-shkil-shchozminylosia/>
10. Фізичний розвиток дитини : навч. посібник для студентів 3 курсу мед. факультету / О. Г. Іванько, М. В. Пацера, Н. В. Кизима [та ін.]. – Запоріжжя : [ЗДМУ], 2013. 65 с.
11. Дмитроца О.Р. Показники насичення киснем крові школярів, котрі проживають на радіоактивно забрудненій території // Науково-практична конференція присвячена шістнадцятим марзеєвським читанням «Фізичні фактори довкілля та їх вплив на формування здоров'я населення України» : Зб. тез доп., Вип.20 // оргкомітет: А.М. Сердюк (голова) [та ін.]. К.: «Рекламне агентство TR Studio». 2020. 244 с.
12. Гігієна та екологія в термінах, схемах, таблицях і тестах: навч. посіб В.Ф. Москаленко, О.П. Яворовський, Д.О. Ластков, С.І. Гаркавий та ін. К.: ВСВ «Медицина», 2012. - 208 с.
13. Чаплик В.В. Медицина надзвичайних ситуацій: підручник для студентів вищих мед. навч. закладів /Чаплик В.В., Олійник П.В., Омельчук С.Т. - Вінниця: Нова книга, 2012. - 352 с

Інформаційні ресурси

1. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
2. Центр громадського здоров'я <https://phc.org.ua/>
3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1005/96>
4. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0062282-97#Text>

До Розділу 2 «Організація охорони здоров'я»

Основна (базова)

1. Громадське здоров'я та поведінкова економіка / В. О. Курганська, В. А. Сміянов, О. І. Сміянова // *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. - 2019. - №2 (80). - С. 33-39.
2. Рациональне і безпечне харчування як основа громадського здоров'я: навчальний посібник / А. Г. Дьяченко, В. А. Курганская, В. В. Касянчук та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2017. – 354 с
3. Голяченко О.М. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я. -Київ: ВСВ «Медицина», 2011.- 208 с.
4. Громадське здоров'я: національний підручник/ В.Ф.Москаленко, О.П.Гульчій, Т.С.Грузева та інші, ред.В.Ф.Москаленко; МОЗ України; Нац.мед.ун-т О.О.Богомольця – 3 вид. Вінниця: Нова книга, 2013.- 560 с.
5. Збірник тестових завдань до державних випробувань з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я/ за ред.. В.Ф.Москаленка, В.Г.Бардова, О.П.Яворського.- Вінниця: Нова книга, 2012.- 200 с.
6. Економіка охорони здоров'я: Підручник / В.Ф.Москаленко, О.П.Гульчій, В.В.Рудень та інші; під ред.В.Ф.Москаленка.- Вінниця: Нова книга, 2010.- 288 с.
7. Баєва О.В.Страхова медицина і медичне страхування: навч. посіб./О.В.Баєва.- К.: ВД "Персонал", 2013.-432 с.

SYLLABUS

15

Рекомендовані джерела інформації

8. Баєва О.В., Чебан В.І. Економіка та підприємництво в охороні здоров'я. Навч. посібник. –Чернівці: Видавництво БДМУ, 2013. – 360 с.
9. Солоненко Н.Д. Економіка охорони здоров'я: навч. посібник/К.: ДП «Вид.дім «Персонал», 2014.-408 с.
10. Баєва О.В., Чебан В.І. Менеджмент та організація роботи лікувально-профілактичних закладів. Навч. посібник. Частина 1 Чернівці:Видавництво БДМУ– 2013. – 372 с.
11. Баєва О.В., Чебан В.І. Менеджмент та організація роботи лікувально-профілактичних закладів. Навч. посібник.Чернівці:Видавництво БДМУ. Частина 2 – 2013. – 308 с.

Допоміжна:

1. Баєва О.В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я : Навч. Посібник.-К.: ЦУЛ, 2008, 640 с.
2. Охорона здоров'я України : стан, проблеми, перспективи/ Л.А.Чепелевська, О.Р.Ситенко, В.В. Бедний та інші; за ред.. Лазориришинця.- К.: 2014.- 607 с.
3. Охорона здоров'я в Україні: організація та законодавче забезпечення: монографія/ А.І.Козаченко, В.М.Пашков,В.П.Лисак та інші, за аг. Редакцією В.П.Лисака, В.М.Пашкова, І.А. Голованової .- К.: МОРІОН, 2014.-335 с.
4. Салтман Р.Б., Фигейрас Дж. Реформи системи здравоохранения в Европе. Анализ современных стратегий / Пер. с англ. М.: ГЭОТАР Медицина, 2000. 423 с.
5. Семигіна Т.В. Аналіз політики охорони здоров'я: навчальний посібник/ Т.М.Семигіна.-К.: НаУКМА, 2012.- 479 с.
6. Державна політика з охорони громадського здоров'я в Україні: навч. посіб. / І.М. Солоненко, Л.І. Жаліло кер. автор. колективу / К.: Вид-во УАДУ, 2004. 140 с.
7. Barrachina J. Axis II comorbidity in borderline personality disorder is influenced by sex, age, and clinical severity./ Barrachina J, Pascual JC, Ferrer M, Soler J, Rufat MJ, Andión O, Tiana T, Martín-Blanco A, Casas M, Pérez V.// Compr Psychiatry. 2011.- 22.
8. Buitelaar J.K, Functional improvement and correlations with symptomatic improvement in adults with attention deficit hyperactivity disorder receiving long-acting methylphenidate./ Buitelaar JK, Casas M, Philipsen A, Kooij JJ, Ramos-Quiroga JA, Dejonckheere J, van Oene JC, Schäuble B.// Psychol Med. 2011 .- 1:1-10.
9. Erlandson E. Improving the efficiency of health care spending: selected evidence on hospital performance//OECD economics department working paper.-2007.-N.555.-9 p.
10. Feldstein P. Health Care Finance and Economics.6rd ed. Thomson Delmar Learning, 2004
11. Getzen T.E. :Health Economics Fundamentals and Flow of Funds. 2nd J.Wiley Sons, 2004
12. Henderson J. Health Economics and Policy. 3rd ed. Thomson –South Western, 2005
13. Implementing Health Financing Reform. Lessons from countries in transition / European Observatory on Health Systems and Policies ; ed.: J. Kutzin, C. Cashin, M. Jakab. - Copenhagen : WHO, 2010. - 411 p. -
14. Kolb D., Horowitz J. Managing the translation to capitation //Healthcare Financial Management. Healthcare Financial Management. February. 1995. V. 49. No. 2. P. 64-692
15. Phelps C. Health Economics. 3rd Boston:Addison Wesley, 2002
16. Thomson S, Mossialos E. Каковы последствия частного финансирования служб здравоохранения в странах Западной Европы с точки зрения обеспечения справедливости, эффективности, снижения затрат и расширения возможностей выбора? What are the equity, efficiency, cost containment and choice implications of private health-care funding in western Europe? Copenhagen, WHO Regional Office for Europe (Health Evidence Network report; <http://www.euro.who.int/Document/E83334R.pdf>, accessed 07 July 2004).
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку провадження діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, та контролю за їх обігом» від 3 червня 2009 року № 589.

SYLLABUS

15

Рекомендовані джерела інформації

18. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Примірного положення про Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» від 8 лютого 2012 р. № 84
19. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я» від 12.11.2002 р. за № 385 (Із змінами і доповненнями, внесеними Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2003 року за № 114)
20. Закон України "Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві"// ВВР.-2011 .-№ 3612-VI
21. Проект Закону України «Про заклади охорони здоров'я»
22. Наказ МОЗ України «Порядок організації медичного обслуговування та направлення пацієнтів до закладів охорони здоров'я, що надають вторинну (спеціалізовану) та третинну (високоспеціалізовану) медичну допомогу» від 05.10.2011 N 646
23. Наказ МОЗ України "Про затвердження примірних положень про заклади охорони здоров'я" від 30.12.2011 № 1008
24. Наказ МОЗ України "Про затвердження Примірного табеля оснащення лікувально-профілактичних підрозділів закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу" від 23.02.2012 № 132
25. Наказ МОЗ України "Про затвердження Примірного положення про центр первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та примірних положень про його підрозділи" від 23.02.2012 № 131
26. Наказ МОЗ України "Про затвердження Примірного переліку лабораторних досліджень, що виконуються при наданні первинної медичної допомоги населенню" від 23.02.2012 № 130
27. Наказ МОЗ України "Про затвердження Примірних штатних нормативів центру первинної медичної (медико-санітарної) допомоги" від 23.02.2012 № 129

Інформаційні ресурси

1. Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int
2. Европейская база данных «Здоровье для всех» www.euro.who.int/ru/home
3. Кохрейнівський центр доказової медицини www.cebm.net
4. Кохрейнівська бібліотека www.cochrane.org
5. Національна медична бібліотека США – MEDLINE www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
6. Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
7. Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov
8. Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua
9. Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх»: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
10. Журнал British Medical Journal www.bmj.com
11. Журнал Evidence-Based Medicine www.evidence-basedmedicine.com
12. <http://zakon3.rada.ua/lows>
13. <http://mozdocs.riev.ua>
14. <http://euro.who.inf>
15. www.moz.gov.ua

16

Порада з успішного навчання на курсі

- Відвідування занять;
- Діалог з викладачем з усіх питань навчальної програми;
- Виконання завдань відповідно до програми;
- Написання рефератів за темами програми;
- Обговорення тем та завдань у групах поза аудиторний час;
- Використання інтернет-ресурсів.